

Sadržaj

TRIGONOMETRIJSKE OSNOVE SINUSOIDNIH VELIČINA	1
Pojam kuta	2
Kutna jedinica — radijan	2
Odnos radijana i stupnjeva	2
Kutne funkcije pravokutnog trokuta	3
Jedinična kružnica i veličine kutnih funkcija	3
Predznak kutnih funkcija	3
Vrijednosti kutnih funkcija nekih kutova	3
I. SINUSOIDNE IZMJENIČNE ELEKTRIČNE VELIČINE	4
I.1 Nastanak sinusoidnog napona	5
Vrtnja zavoja u magnetskom polju	5
Vremenska promjena magnetskog toka	6
Vremenska promjena inducirano napona	6
Najveća vrijednost sinusoidnog napona	7
Periodičnost sinusoidnog napona	7
I.2 Osnovne značajke sinusoidnih veličina	9
Pojam sinusoidnih veličina	9
Opći oblik sinusoidnog napona	9
Trenutačna, vršna i efektivna vrijednost	10
Perioda T	11
Frekvencija f	11
Kružna frekvencija ω	11
Početni kut α_0	12
Fazni pomak	12
I.3 Vektorski prikaz izmjeničnih struja i napona	14
Pojam i prikaz vektora	14
Sveza sinusoide i rotirajućeg vektora	15
Prikaz sinusoidnih struja i napona vektorima	16
Fazni pomak u vektorskom prikazu	17
Vektorsko zbrajanje sinusoidnih veličina	18
Vektorsko oduzimanje sinusoidnih veličina	19
I.4 Opis sinusoidnih struja i napona kompleksnim brojevima	21
Pojmovi imaginarnog i kompleksnog broja	21
Oblici kompleksnog prikaza struje i napona	22
Računske operacije s kompleksnim brojevima	23

II. KRUGOVI IZMJENIČNE STRUJE	25
II.1 Osnovni elementi krugova izmjenične struje	26
Otpor u krugu izmjenične struje	26
Kapacitet u krugu izmjenične struje	30
Induktivitet u krugu izmjenične struje	32
II.2 Serijski spojevi osnovnih elemenata	35
Serijski <i>RL</i> -spoj	35
Serijski <i>RC</i> -spoj	38
Serijski <i>RLC</i> -spoj	40
Prikaz impedancije kompleksnim brojem	44
II.3 Paralelni spojevi osnovnih elemenata	47
Paralelni <i>RL</i> -spoj	47
Paralelni <i>RC</i> -spoj	49
Paralelni <i>RLC</i> -spoj	50
Prikaz admitancije kompleksnim brojem	54
II.4 Kombinirani spojevi osnovnih elemenata	57
Rezonancija u kombiniranom spoju	59
Nadomjesni spojevi zračnog svitka	60
II.5 Snaga i energija izmjenične struje	64
Trokut snage	64
Snaga u složenom električnom krugu	65
Poboljšanje faktora snage	66
Snaga u kompleksnom obliku	68
Rad izmjenične struje	68
II.6 Gubici u krugu izmjenične struje	70
Gubici na vodovima	70
Istiskivanje struje (<i>skin-efekt</i>)	71
Gubici u svitku s feromagnetičnom jezgrom	72
Gubici u kondenzatoru	74
III. POSTUPCI RJEŠAVANJA ELEKTRIČNIH MREŽA	76
III.1 Mreže istosmjerne struje	77
Izravna primjena Kirchhoffovih zakona	78
Metoda struja petlji	79
Metoda napona čvorova	80
Millmanov teorem	81
Metoda superpozicije	82
Théveninov i Nortonov teorem	83
Nelinearni element u mreži	86

III.2 Mreže izmjenične struje	90
Pojednostavnjenje mreže pretvorbom	91
Metoda struja petlji	93
Metoda napona čvorova	94
Millmanov teorem	95
Teorem superpozicije	96
Théveninov i Nortonov teorem	97
IV. TROFAZNI SUSTAVI	102
<hr/>	
Ustroj i osnovne značajke trofaznog sustava	103
IV.1 Izvor trofaznog napona	105
Načelo dobivanja trofaznog napona	105
Spojevi trofaznog generatora	106
Fazni i linijski naponi	106
Izraz trofaznog napona kompleksnim brojevima	108
IV.2 Simetrično trofazno trošilo	110
Trošilo u spoju trokuta	110
Trošilo u spoju zvijezde s nulvodičem	113
Trošilo u spoju zvijezde bez nulvodiča	115
Prespajanje spojeva trokuta i zvijezde	117
Posebnosti elektromotora kao trofaznog trošila	117
IV.3 Nesimetrično trofazno trošilo	120
Trošilo u spoju trokuta	120
Trošilo u spoju zvijezde s nulvodičem	121
Trošilo u spoju zvijezde bez nulvodiča	122
Nesimetrično trošilo u određivanju slijeda faza	122
IV.4 Snaga i energija u trofaznom sustavu	124
Snaga nesimetričnog trošila	124
Snaga simetričnog trošila	125
Snaga u slučaju prekida jednog od faznih vodiča	127
Rad i energija trofaznog trošila	128
Kompenzacija jalove snage trofaznog trošila	129
V. PRIJELAZNE POJAVE	132
<hr/>	
V.1 Prijelazne pojave u RL-krugu	133
Uključenje istosmjernog napona	133
Prijelazna i stacionarna komponenta struje	134
Uključenje izmjeničnog napona	135
Ovisnost prijelazne pojave o trenutku uključenja	136

V.2 Prijelazne pojave u RC-krugu	138
Uključenje izvora istosmjernog napona	138
Uključenje izvora uz početni napon na kapacitetu	139
Prijelazne pojave pri izbijanju kondenzatora	140
Uključenje izvora izmjeničnog napona	141
Ovisnost prijelazne pojave o trenutku uključenja	142
V.3 Prijelazne pojave u RLC-krugu	144
Nepriugušeno titranje (LC -krug)	144
Prigušeno titranje (RLC -krug)	145
Uključenje izvora istosmjernog napona	146
Uključenje izvora izmjeničnog napona	147
VI. NESINUSOIDNI PERIODIČKI NAPONI I STRUJE	150
VI.1 Osnovne značajke nesinusoidnih periodičkih veličina	150
Trenutačna vrijednost i valni oblik	152
Perioda i frekvencija	152
Najviša i najniža vrijednost	152
Raspon vrijednosti	152
Srednja vrijednost	152
Efektivna vrijednost i tjemeni faktor	152
VI.2 Sastavljeni oblici napona i struja	155
Miješani valni oblici	155
Harmonički složeni valni oblici	157
VI.3 Impulsni periodički oblici napona i struja	160
Osnovni pojmovi i oblici impulsnih pojava	160
Osnovne značajke impulsnih valnih oblika	161
Pulsne veličine sinusnog oblika	162
VI.4 Nesinusoidni napon na RC-spoju	164
Odziv RC -spoja na pravokutni izmjenični napon	164
Odziv RC -spoja na niz pravokutnih impulsa	166
Sinusoidni impulsni napon na RC -spoju	168
PRILOG: Rješenja zadataka za vježbu	170
LITERATURA	172